

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОРФОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

**До 80-річчя
професора С.Ю. Масловського**

23-25 вересня 2020 року, м. Харків

ХАРКІВ
ХНМУ
2020

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*До 80-річчя
професора С.Ю. Масловського*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОРФОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Збірник тез
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

23–25 вересня 2020 року, м. Харків

ХАРКІВ
ХНМУ
2020

УДК 611 (06)
С89

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол №8 від 30 вересня 2020 р.

Редакційна колегія:

проф. О.Ю. Вовк;
доц. Д.О. Гордійчук;
доц. В.Б. Ікрамов.

С89 Сучасні проблеми морфології людини: зб. тез доп. Всеукр. науко-практич. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 23–25 вересня 2020 р.). – Харків: ХНМУ, 2020. – 156 с.

У збірнику подані тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. Матеріали конференції охоплюють філо- та онтогенетичні аспекти морфології людини; мікроскопічні особливості органів та тканин тіла людини; індивідуальну анатомічну мінливість та її значення для медицини (та сучасної морфології); морфотомографічні дослідження ділянок, систем та органів людини; значення морфології в системі сучасної медичної освіти та рівень її викладання.

УДК 611 (06)

© Харківський національний
медичний університет, 2020.

З М І С Т

<i>Вовк О.Ю., Торяник І.І., А.Ю. Волянський</i> С.Ю. МАСЛОВОСЬКИЙ. ЗГАДКИ ПРО ПЕДАГОГА, МИТЦЯ, ВЧЕНОГО	8
<i>Ольховський В.О., Григорян Е.К., Мирошниченко М.С.</i> МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ МАТКИ У ЖІНОК В РІЗНІ ТЕРМІНИ ПОСТМОРТАЛЬНОГО ПЕРІОДУ ... 10	
<i>Кока В.М., Старченко І.І., Филенко Б.М., Ройко Н.В., Редченко Л.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ КРОВОПОСТАЧАННЯ СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ЯЗИКА ЩУРІВ В НОРМІ.....	12
<i>Хламанова Л.І., Чайковський Ю.Б.</i> РОЛЬ ГІСТОЛОГІЇ У ПІДВИЩЕННІ МОТИВАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	14
<i>Шамало С.М., Кваско О.Ю., Демидчук А.С., Кондаурова А.Ю.</i> ФАРМАКОЛОГІЧНА КОРЕКЦІЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ТРАВМИ СІДНИЧОГО НЕРВА ЗА УМОВ РТУТНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ.....	18
<i>О.М.Скрябіна, О.О. Шаповалова, О.І.Артеменко, О.П.Бабкіна</i> АНАТОМІЧНА ЛЕКЦІЯ ЯК ФОРМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	19
<i>Kinash O., Hirko T., Kisiliova O., Lisachenko O., Kisilova O., Pelipenko L., Voruta N., Hryhorenko A., Donets I.</i> FEATURES OF THE CYTOGRAM CELLULAR COMPOSITION IN ORAL MUCOSA LEPTOTRICHOSIS PATIENTS WITH GASTROENTEROLOGICAL PATHOLOGY	22
<i>Плахотний Р.О., Керечанин І.В., Шмаргальов А.О., Ковальчук Н.В.</i> ПОРІВНЯЛЬНА МОРФОЛОГІЯ ПРЯМОЇ КИШКИ СВИНІ ТА ЛЮДИНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ЗД РЕКОНСТРУКЦІЇ.....	23
<i>Нечепоренко А.Г., Бушман В.С.</i> ВПЛИВ МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ НА РЕПРОДУКТИВНУ СИСТЕМУ ЩУРІВ ЛІНІЇ WİSTAR.....	25
<i>Гаранко Т.В., Матешук–Вацеба Л.Р.</i> СУБМІКРОСКОПІЧНІ ЗМІНИ ЛІМФАТИЧНИХ ВУЗЛІВ ПРИ ДІЇ ГЛУТАМАТУ НАТРІЮ ТА ПІСЛЯ КОРЕКЦІЇ МЕЛАТОНІНОМ..	28
<i>Антонюк О.П., Вовк Ю.М.</i> ЕМБРІОГЕНЕЗ ПОРОЖНЬОЇ КИШКИ ТА КЛУБОВОЇ КИШКИ..	30
<i>Яременко Л.М., Грабовий О.М., Шепелев С.Є., Керечанин І.В..</i> ЕКСПРЕСІЯ БІЛКУ НЕЙРОФЛАМЕНТІВ В НЕЙРОНАХ СЕНСОМОТОРНОЇ КОРИ ВЕЛИКИХ ПІВКУЛЬ ПРИ СЕНСИБІЛІЗАЦІЇ МОЗКОВИМ АНТИГЕНОМ ЗА УМОВ ГІПОПЕРФУЗІЇ.....	35

<i>Граніна О.В.</i>	
МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КРОВООБІГУ СЕРЦЯ	131
<i>Христян Г.С., Торяник І.І., Мойсеєнко Т.М., Якименко Р.О.</i>	
АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ ЗУБІВ У НАСЕЛЕННЯ СХІДНИХ ТА ЦЕНТРАЛЬНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	132
<i>Сазонова О.М., Бабій Л.М., Сосонна Л.О., Войницька О.М., Яковлева Ю.В.</i>	
АНАЛІЗ КУТОВИХ РОЗМІРІВ ЛИЦЬОВОГО ВІДДІЛУ ЧЕРЕПА ЛЮДИНИ ЗРІЛОГО ВІКУ З ДОЛІХОКРАННИМ КРАНІОТИПОМ.....	134
<i>Торяник І.І., Труфанов О.В., Христян Г.С., Мойсеєнко Т.М., Вовк О.О.</i>	
АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ ПЛАЦЕНТИ ЗА УМОВ ІНФІКУВАННЯ ПРОСТИМ ГЕРПЕСОМ І ТА ІІ ТИПІВ.....	136
<i>Шевченко К. В., Єрошенко Г. А., Лисаченко О. Д., Якушко О. С., Вільхова О. В., Скотаренко Т. А.</i>	
ЕЛЕКТРОННОМІКРОСКОПІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНИХ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ЩУРІВ В НОРМІ ТА НА РАННІХ СТАДІЯХ ХРОНІЧНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ ЕТАНОЛОМ.....	139
<i>Ячмень А.І., Білаш С.М., Єрошенко Г.А., Шевченко К.В., Лічман Д.В.</i>	
ГІСТОТОПОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНДАЛЬНОГО ВІДДІЛУ ШЛУНКУ ЩУРІВ У НОРМІ	141
<i>Гринь В.Г.</i>	
АРХІТЕКТОНІКА ЛІМФОЇДНО-АСОЦІЙОВАНОГО ЕПІТЕЛІУ ПЕЙЄРОВИХ БЛЯШОК ТОНКОЇ КИШКИ.....	143
<i>Пикалюк В.С., Усова О.В., Сологуб О.В., Шевчук Т.Я., Лавринюк В.Є.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА ПЕРИФЕРИЧНОЇ ГЕМОДИНАМІКИ ПІДЛІТКІВ РІЗНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	148
<i>Вовк О.Ю., Чеканова І.В.</i>	
ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ПАРАМЕТРІВ СЕРЕДНЬОЇ ЧЕРЕПНОЇ ЯМКИ ЛЮДИНИ ЗРІЛОГО ВІКУ НА КІСТКОВИХ ПРЕПАРАТАХ ЧЕРЕПА ТА КТ ЗНІМКАХ ГОЛОВИ.....	150
<i>Вовк О.Ю., Ікрамов В.Б., Онашко Ю.М., Якименко Р.О.</i>	
КРАНІОМЕТРИЧНЕ ТА ТОМОГРАФІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НАДОЧНОЯМКОВОГО ОТВОРУ (ВИРІЗКИ) ЛИЦЕВОГО ВІДДІЛУ ЧЕРЕПА	151

хоріальною пластиною, заповнювались шоколадного та світло-жовтого кольору рідиною. Гістологічна структура кист долучала елементи хоріального епітелію.

Фактів істинного, щільного прирощення плаценти, що розповсюджене, за даним літератури з частотою 1: 25000, у розглянутих випадках не спостерігалось. Серед пухлин, – у одному випадку зафіксовано було доброякісну гемангіому. Ендотелієм, фібром, ангіоміксом, тератом діагностовано не було. Випадків сифілісу, туберкульозу плаценти не спостерігали (спочатку дослідження пацієток із ознаками специфічних інфекцій не залучали до основного об'єму вибірки з метою об'єктивізації даних за герпетичним діагнозом).

Висновок. У осіб із порівняльного контролю плаценти відповідали варіантам статево-вікової норми, без мікроскопічних змін та ознак запалень. Наявність герпетичної інфекції у вагітних пацієток призводила до таких вад розвитку плаценти: відхилення величини, ваги та форми, порушення прикріплення органу, довчасне відшарування, наявність кальцифікатів, інфарктів, появи кист. У одному із випадків спостерігалась поява доброякісної пухлини (гемангіоми).

ЕЛЕКТРОННОМІКРОСКОПІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДНИЖНЬОЩЕЛЕПНИХ СЛИННИХ ЗАЛОЗ ШУРІВ В НОРМІ ТА НА РАННІХ СТАДІЯХ ХРОНІЧНОЇ ІНТОКСИКАЦІЇ ЕТАНОЛОМ

*Шевченко К. В., Єрошенко Г. А., Лисаченко О. Д.,
Якушко О. С., Вільхова О. В., Скотаренко Т. А.*

Українська медична стоматологічна академія,
м. Полтава, Україна

Вступ. Вплив етанолу на органи травної системи є безперечним. Слабка полімеризація та мала дисоціація невеликих молекул етанолу обумовлюють його високу здатність розчинятися в воді та жирах, що легко дозволяє йому проходити крізь біологічні мембрани, що тим самим визначає його роль у внутрішньоклітинних процесах, тому об'єктивізувати зміни в паренхіматозних та стромальних компонентах слинних залоз дозволяє проведення електронно-мікроскопічного дослідження.

Метою роботи було встановити структурні зміни елементів часточок підщелепних слинних залоз шурів в нормі та при хронічній інтоксикації етанолом на ранніх стадіях експерименту.

Матеріали і методи. Для проведення електронно-мікроскопічного дослідження були використані матеріали роботи виконаній

на 20 білих безпорідних щурах: 10 – контрольна група, яким дошлунково 4 рази на добу вводили ізотонічний розчин натрію хлориду, та 10 – експериментальна, яким дошлунково 4 рази на добу вводили по 12 мг/кг 40 ° етанолу. Тварин виводили з експерименту на 5 добу шляхом передозування тіопенталового наркозу. Шматочки піднижньощелепих залоз заключали в епон-812 за загальноприйнятою методикою. Електронномікроскопічне дослідження проводили на базі лабораторії електронної мікроскопії Інституту морфології Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. Ультратонкі зрізи виготовляли на ультрамікротомі LKB-3 (Швеція). Контрастування зрізів проводили спочатку в 1 % розчині уранілацетату на метанолі, а потім – у цитратом свинцю за Reynolds. Вивчали в електронному мікроскопі ПЕМ – 125 К (серійний номер 38–76, ТУ 25–07–871–70) при прискорюючій напрузі (50–75) КВт.

Результати. При проведенні електронномікроскопічного дослідження піднижньощелепних слинних залоз щурів контрольної групи серомукозні клітини кінцевих відділів мали типову будову секреторних клітин: ядра були розташовані біля базального полюсу клітини, добре візуалізувалось ядро, яке знаходилося ближче до апікальної поверхні ядра. В каріоплазмі переважав еухроматин, та багато пор в каріолемі. Цистерни гранулярної ендоплазматичної сітки були розташовані збоку, над та під ядром на поверхні яких локалізувалась велика кількість рибосом, виявлялись поодинокі мітохондрії та велика кількість поліморфних секреторних гранул різної електронної щільності. Бічні поверхні серомукозних клітин мали чисельні цитоплазматичні виступи, добре помітні у міжклітинних щілинах. Комплекс Гольджі розташовувався під ядром з розташованими поруч нечисельними лізосомами. До базального полюсу епітеліоцитів прилягали міоепітеліальні клітини, відмежовані від оточуючого інтерстицію тонким листком базальної мембрани. В інтерстиції навколо кінцевих відділів розташовані фіброласти та колагенові волокна, серед електроносвітлої аморфної речовини.

На 5-ту добу дослідження внаслідок гострої інтоксикації етанолом відбувається спазм обмінної та резистивної ланок судин гемімікроциркуляторного русла, внаслідок чого капіляри мали тонку стінку та сплюснену форму, еритроцити в них були деформовані. Артеріоли в інтерстиційній тканині були спазмовані. Ендотеліоцити виступали в просвіт судин, внаслідок чого він був зменшений та були відсутні форменні елементи крові. Ядра клітин кінцевих відділів були притиснені до базального полюсу, простежувалось збі-

льшення кількості еухроматину, та кількості секреторних гранул: поліморфних та зменшених за розмірами, серед яких відмічалась велика кількість електронно-світлих гранул, що свідчить про посилення процесів секретоутворення на ранніх стадіях експерименту. В клітинах проток ядра були видовженої форми і притиснуті до плазматичної мембрани. У зоні міжклітинних з'єднань помітні невеликі за розміром щілиноподібні розширення. У цитоплазмі протокових епітеліоцитів визначались великі вакуолеподібні електронно-світлі утвори з невеликою кількістю сегментів іншої електронної щільності. У посмугованих протоках візуалізувались вузькі складки базальної плазмалеми, з вертикально розташованими великою кількістю овальної форми мітохондріями. Відмічалась прозора структури вакуолеподібної форми, які відшаровували базальну мембрану. Між бічними поверхнями клітин кінцевих відділів чітко виражені розширені щілини, які свідчили про посилення юкстацелюлярного транспорту рідини. У оточуючому інтерстиції виявлялись плазмоцити.

Висновок. Отже, на ранніх етапах дослідження дія етанолу на електронномікроскопічному рівні викликає значні зміни як в паренхіматозних елементах так і в судинах гемомікроциркуляторного русла, що виражається посиленням секретоутворення в кінцевих відділах та посиленням функціональної активності протокової системи, які забезпечують процеси обводнення та модифікації слини на ранніх стадіях експерименту.

ГІСТОТОПОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНДАЛЬНОГО ВІДДІЛУ ШЛУНКУ ЩУРІВ У НОРМІ

*Ячмінь А.І., Білаш С.М., Єрошенко Г.А.,
Шевченко К.В., Лічман Д.В.*

Українська медична стоматологічна академія,
м. Полтава, Україна

Вступ. За даними літератури дедалі частіше трапляються дані щодо впливу характеру їжі та напоїв на шлунок. Майже 50 % дорослого населення України страждають на захворювання шлунково-кишкового тракту викликаних вживанням харчових добавок. Щурі за особливостями будови і типом харчування є найбільш вдалою експериментальною моделлю для дослідження впливу несприятливих факторів на людину, тому актуальним є знання особливостей структурної організації стінки шлунка щурів у нормі є актуальним.

Метою роботи було встановити структурні особливості стінки фундального відділу шлунку щурів в нормі.